

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจัง แต่เรามีสติปัญญาจะควบคุมได้ไหม? ถ้าเรามีสติปัญญา เห็นไหม วิกฤตขนาดไหนเราก็เอาตัวรอดได้ เอาตัวรอดคนะ ในพระไตรปิฎกบอกว่า

“ต่อไปนี่เวลาโลกมันร้อนรุ่มมันจะเหลือแต่ผู้ที่ทรงศีล ผู้ทรงศีล ผู้มีศีลมีธรรมจะมีชีวิตรอด”

คุณอย่างพวกเรา เห็นไหม กระทบกระทบกระทบ คำว่ากระทบกระทบ ประหัด มัชยสถ์นี้ไม่ใช่เราไม่มี เรามี เรามี แต่เราฝึกฝนชีวิตประจำวันเราไว้ เรามีของเรานะ แต่เรารู้จักใช้สอยของเรา เวลาเราเกิดวิกฤตขึ้นมา เราเอาตัวรอดได้สบายมากเลย แต่ถ้าเราใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เวลาเราเจอวิกฤตขึ้นไป เราจะดำรงชีวิตอย่างไร?

ผู้มีศีลมีธรรม นี่เวลาเรากินเราอยู่ของเรา มันกินอยู่เพื่ออะไร? แต่ถ้าเรากินอยู่เพื่อดำรงชีวิต เห็นไหม ในพระไตรปิฎกบอกว่า

“นักบวช พระ กินเพื่อดำรงชีวิต ฉันทเพื่อดำรงชีวิต”

แต่ทางโลกเขานะ เพื่อเกียรติ เพื่อศักดิ์ศรี เพื่อกาม เพื่อต่างๆ เต็มไปหมดเลยอาศัยด้วยการกินนั่น แต่ถ้าเรามีศีลมีธรรมของเรา เห็นไหม นี่โลกป่วย โลกป่วยเพราะสิ่งใดล่ะ? โลกป่วยเพราะคนเกิดมากขึ้น เราไปดูสภาวะแวดล้อมความเสียหายของการอุตสาหกรรม แต่ทางการวิจัย ของเสียจากร่างกายมนุษย์นี้แหละ แล้วมนุษย์เพิ่มขึ้นมาเท่าไร? มนุษย์เพิ่มขึ้นมามหาศาลเลย การกำจัดน้ำเสีย การทำต่างๆ นี่ลงทุนมากกว่าการหาน้ำสะอาดอีก

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้น มันก็เกิดขึ้นเพราะพวกเรานี้แหละ ถ้ามันเกิดขึ้นเพราะพวกเรานะ ถ้าจิตใจเราเป็นสาธารณะ เราช่วยกันประหัด มัชยสถ์ ช่วยกัน การใช้การ

สอยช่วยกัน แล้วช่วยกันนะ จิตใจของคนอื่นเขาจะต่ำของเขาอย่างไร เขาจะทำเพื่อประโยชน์ของเขาอย่างไร มันเรื่องของเขา นี่เราทำของเรา

ในการทำบุญกุศลนะ แม้แต่การให้ทาง คือเราสวนทางกัน เราหลบให้เขาก่อน อันนี้ก็บุญแล้วนะ เราให้โอกาสคนอื่น เราให้เขาทำก่อน นี่บุญกุศล เราอยากได้บุญกุศลกัน ถ้าสังคมมีการเสียดสละ มีการเจือจางต่อกัน สังคมไม่แก่งแย่งกัน เห็นไหม สิ่งนี้มันก็เป็นประโยชน์ แต่! แต่พูดถึงปัญญานะ คุณหัวหน้าเป็นผู้นำ นี่นายกรัฐมนตรี หรือผู้นำต่างๆ ที่บริหารประเทศ ถ้าซื่อสัตย์ ซื่อจางานไม่เป็นมันอยู่ไม่ได้หรอก

ในทางโลก เราอยู่กับสังคมเราต้องทันเขา เห็นไหม คำว่าทันเขาคือมีปัญหา แต่จิตใจของเรานะ คุณความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า พระอริยเจ้ารู้ทันตัวเองนะ รู้ทันความคิดของตัวเอง รู้ทันการพูดออกไปแล้วกระทบกระเทือนใครบ้าง รู้ถึงประโยชน์ ไม่เป็นประโยชน์ไฉน

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเรามีปัญญาของเรา เราอยู่กับทางโลกเขานะ จิตใจเราทันเขา เราอยู่ในโลกได้ นี่ก็ปัญญานะ นี่ก็ปัญญาแบบโลกๆ แต่ถ้าเป็นปัญญาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ปัญญาเกิดจากจิต เพราะปัญญาเกิดจากจิต เห็นไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีอำนาจวาสนา เราจะบริหารจัดการทรัพย์สินสมบัติของเราได้ขนาดไหน เพราะมีเรา

เพราะมีเรา เห็นไหม ทรัพย์สินสมบัติทางโลก นี่ผลของวิญญูะ ทรัพย์สินสมบัติของสาธารณะ ทรัพย์สินสมบัติของโลกเขา ทรัพย์สินสมบัติของวิญญูะ แต่ถ้าเรามีปัญญารึขึ้นมา เราบริหารจัดการจิตใจของเรา ภาวนามยปัญญานี่อริยทรัพย์ ทรัพย์ที่มันจะรื้อค้นจะรื้อถอนกิเลสในหัวใจของเรา เวลากิเลสในหัวใจของเรา เรามีความวิตกกังวลไหม? โลกนี้ป่วยเราต้องช่วยกันแก้ไข แต่จิตใจมันป่วยมันไข้ใครจะแก้ไข?

ถ้าจิตใจมันป่วยมันไข้ เห็นไหม เราจะทุกข์ร้อนไปกันหมด เวลาเขาทำประชาสัมพันธ์ นั่นจะเป็นอย่างนั้น เราก็เป็นเหยื่อเขาไปตลอด แต่ถ้าเรามีสตินะ เรามีสติเรามีปัญญาของเรา นี่ถ้าจิตใจของเรามีหลักมีเกณฑ์ เราจะไม่เป็นเหยื่อของเขาหรอก เรา

จะได้ประโยชน์ของเขาตลอด คุณลาดหุ่นดี เวลาหุ่นขึ้น คนที่มีปัญญาเขาก็ได้กำไร เวลาหุ่นลง คนที่มีปัญญาเขาก็ได้กำไร ขึ้นก็ได้กำไร ลงก็ได้กำไร เขารู้จักซื้อรู้จักขายของเขา

โลกก็เหมือนกัน ถ้ามันเจริญรุ่งเรือง เห็นไหม เราก็มีความสุขของเรา ถ้ามันถึงคราวมันป่วย เราก็ดูแลของเรา เราไม่ไปเคียดรื้อนกับเขา ถ้าจิตใจของเรามีหลักมีเกณฑ์นะเราต้องฝึกกันที่นี้ ถ้าเราฝึกกันที่นี้ละ เราไม่ไปดื่นกับเขาไง โลกมันเป็นแบบนี้ เราจะหนีกันไปที่ไหน? เราหนีความชราภาพของเราไม่ได้นะ เวลาเกิดมา เห็นไหม วันคืนล่วงไปๆ นี่วันคืนล่วงไปๆ สิ่งที่ได้มาก็ชีวิตที่เสียไป

นี่เราหนีความชราภาพของเราได้ไหม? แต่ความชราภาพของเรา ความรัตตัญญู ผู้มีราตรียาว ผู้ที่ผ่านโลกมา สิ่งนี้เราจะบอกได้ เราจะสอนได้ เพราะประสบการณ์ของเรา ถ้าประสบการณ์ของเรา สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา แต่เราหนีความเป็นอนิจจัง หนีความสิ้นไปของชีวิตนี้ไม่ได้ ถ้าหนีไม่ได้เราอยู่ที่นี้แหละ เราแก้ไขของเรา เราไม่ให้เป็นเหยื่อของใคร

โลกมันจะเป็นอย่างไรมันเป็นแบบนี้ เราแก้ไขที่หัวใจของเรา โลกป่วยเราก็แก้ไขที่โลกป่วย ถ้าจิตใจคนป่วย เห็นไหม เวลาเรามีความสุข มีความรื่นเริง นี่เรามีความรู้สึกอย่างไร? เวลาจิตใจมันเศร้าสร้อยหงอยเหงานะ เราจะเห็นคุณค่าของธรรมะ เวลาคุณค่าของธรรมะ ถ้าเรามีสติปัญญาทันความคิด ความเศร้าสร้อยนั้นมันหายไปไหน?

เวลาจิตใจมันขมจ้านนนะ มันนั่งคอดกนะ มันทุกข์ มันยาก มันลำบากของมันทั้งๆ ที่สมบัติมหาศาลนี้แหละ แต่จิตใจมันวิตกกังวล แต่ถ้าเวลาสติปัญญามันทัน มันสลัดทิ้งสิ่งที่เป็นต้นเหตุความทะยานอยาก

สมุทัย เห็นไหม ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค.. ความทุกข์เกิดจากสมุทัย เกิดจากความเข้าใจผิด เกิดจากความเห็นผิด ถ้าเราแก้ไขตรงนั้นนะความเห็นถูกต้อง พอความเห็นถูกต้องนะ ทุกข์มันจะมาจากไหน? ทุกข์มันไม่มี ไม่มีเพราะอะไร? เพราะมันเกิดสมุทัย เราละที่สมุทัย ละที่ความเห็นผิด ความเห็นถูกต้องดีงามแล้ว เราบริหารของเราจัดการของเราไป

นี่เราแก้ไขความป่วยไข้ของใจ ถ้าเราแก้ไขความป่วยไข้ของใจ เห็นใหม่ เรามาทำบุญกุศลเขาเรียกเสียดละทาน นี่เป็นเครื่องแสดงออกของค่าของน้ำใจ ถ้าจิตใจคนเสียดละ คนได้แสดงออก ถ้าจิตใจมันไม่ได้แสดงออก คุณเวลาเรานั่งอยู่นานๆ หรือเรานอนอยู่นานๆ เราไม่เปลี่ยนกิริยาของเรา เราทนอยู่ได้ไหม? จิตใจที่มันได้บริหารของมัน การเสียดละ การแสดงออกของใจ ถ้าใจมันได้แสดงออกถึงค่าของน้ำใจ เห็นใหม่ นี่เสียดละทาน

ศีลความปกติของมัน มันเคลื่อนไหวแต่มันนิ่ง ถ้ามันมีความปกติของมันนะ.. เคลื่อนไหว เห็นใหม่ นี่ว่าเป็นสัมมาสมาธิ ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ นี่เคลื่อนไหวแต่นิ่งอยู่ ความเคลื่อนไหวของมัน มันมีพลังกำลังของมัน มันไม่อัดอั้นตันใจ นี่ถ้ามันมีความปกติของใจ มันจะมีหลักใจของมัน แล้วถ้าเกิดมีปัญหาของมัน ปัญญาจะแก้ไขของมัน

ถ้าเราแก้โรคในได้ โลกทัศน์ความเห็นของเรา เวลาเขาควิวิสัยทัศน์ คุณโลกทัศน์ เห็นใหม่ คุณปัญญาของคน ถ้าปัญญาของคนนะ มันมีปัญหาของมัน มันแก้ไขสิ่งใดๆ ได้ นี่เรามองแต่โลกข้างนอก โลกนี้มีเพราะมีเรา เพราะมีเรา เราถึงเห็นสภาวะความเปลี่ยนแปลงของโลก ถ้าไม่มีเรา โลกมันก็เปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนี้แหละ แล้วอนาคตมันจะเปลี่ยนแปลงไปมากกว่านี้

ทุกคนพยายามจะรักษานะ แต่ความเป็นจริงของมัน นี่เวลาคาร์บอนไดออกไซด์จากต้นไม้ จากต่างๆ มันก็คลายพิษของมันทั้งนั้นแหละ เรามองกันแต่ที่เราทำร้ายโลกๆ แต่ถ้าความเป็นจริง เห็นใหม่ ตั้งแต่โลกที่มันเปลี่ยนแปลงมาตลอด ตั้งแต่ยุคน้ำแข็ง สิ่งต่างๆ มันเปลี่ยนแปลงของมันมา

โลกนี้เป็นอนิจจัง มันจะเปลี่ยนแปลงของมันไป แต่ตอนนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญขึ้นมา แต่เดิมเวลามีโรคระบาด ชีวิตของคนหมดไปทีหนึ่งก่อนโลกนะ แต่ตอนนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญ แต่ความเจริญมันกินตัวมันเอง ในปัจจุบันนี้ทางวิทยาศาสตร์ ทางการแพทย์เขาพยายามคิดค้นหาตัวยาเพื่อรักษาโรค แต่ตอนนี้ละ เวลารักษาแล้วโลกมันหมุนเวียนเร็วมาก ยานี้อายุของการรักษามันสั้นลงๆ จนเขาไม่วิจัยยากันแล้ว มันไม่คุ้มทุน

ตอนนี้ละ เวลาติดเชื่อขึ้นมาเนี่ยเขาเอาอะไรแก้ไขกัน แก้ไขไปตามอาการ เห็นไหม เพราะคุณแต่กำไรขาดทุนไง เขาไม่คิดถึงน้ำใจของคนไง ฉะนั้น การวิจัย การกระทำมันต้องเป็นทุนของรัฐบาล เพราะรัฐบาลลงทุนใช่ไหม? เอกชนเขาลงทุน เขาวัดผลกันที่กำไรขาดทุน ถ้ารัฐบาลลงทุนวิจัย นี่มันจะมาฆ่าเชื่อที่เราเป็นกันอยู่เนี่ย

นี่ความเป็นไปของโลกมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเนาะ ฉะนั้น สิ่งที่เราได้ตะครุบเงาไม่ทันหรอก เราได้ตะครุบโลกไม่ทัน แต่เราได้ตะครุบใจเราทันนะ หัวใจของเราเนี่ย เรามีสติแล้วเราใคร่ครวญของเรา อย่างอื่นเราแก้ไขไม่ได้ ในหัวใจของเรา เราจะต้องแก้ไขที่นี้ แล้วเราจะไม่ตื่นไปกับโลกเนาะ

“หยคน้ำบนใบบัว”

เราอยู่กับโลกแต่ไม่ตื่นไปกับเขา แต่ถ้าเราอยู่กับโลก แล้วเราตื่นไปกับโลกเนาะ เราทุกข์ร้อนนะ เราอยู่กับโลกแต่ไม่ตื่นไปกับเขา ไม่ตื่นเพราะเหตุใดล่ะ? ไม่ตื่นเพราะมีปัญหา ไม่ตื่นเพราะเชื้อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงเราจะเข้าไม่ถึง ถึงเราจะเข้าไม่ถึง แต่เราก็พยายามของเราอยู่ เห็นไหม เราพยายามยื่นของเรา ยื่นหัวใจของเรา เพื่อไม่เป็นเหยื่อของโลก ไม่เป็นเหยื่อของกิเลสในหัวใจของเราเองนะ เราเป็นเหยื่อความรู้สึกนึกคิด เป็นเหยื่อของเราเนาะ ถ้ามีปัญหาสลับมันทิ้ง เราไปเผชิญกับความจริง

ชีวิตนี้เกิดมาแล้วเราต้องแก้ไข เราต้องอยู่ได้ ชีวิตนี้มีค่ามาก เห็นไหม มีค่าเพราะเราเกิดมาแล้วเรารู้ เราเห็น เราเกิดมาแล้วเราแก้ไขได้ เวลาคนนะ คนเรามันเหม็นเกินไป ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้กำหนดมรณานุสติ กำหนดถึงความตายเนาะ ถ้ามันหดหู่ มันเป็นธรรมะ มันเป็นธรรมสังเวช ถ้ามันเป็นธรรมสังเวช เห็นไหม เวลาคนตายไป ไปนรกยมบาลก็ถามว่า

“เห็นธรรมใหม่? เห็นธรรมใหม่?”

เราบอก “ไม่เคยเห็น”

เขาถามกลับว่า “เห็นคนเกิดใหม่? เห็นคนแก่ใหม่? เห็นคนเจ็บใหม่? เห็นคนตายใหม่? นั่นคือสังขาร”

ฉะนั้น เวลาเราคิดถึงมรณานุสติ เห็นไหม เราคิดถึงความตาย จิตใจของเรามันจะมีค่าขึ้นมาละ มีค่าขึ้นมาเพราะว่ามันมีความเปลี่ยนแปลงไง ชีวิตนี้มันอยู่บนกาลเวลา ชีวิตนี้ กาลเวลานี้ถ้ามันสิ้นสุดกาลเวลามันก็หมุนไป ชีวิตเราไม่มี ชีวิตนี้มันอยู่ได้เพราะกาลเวลา แล้วกาลเวลามันสืบเนื่องกัน เห็นไหม แล้วจิตใจมันคิดถึงมรณานุสติไป

เพราะชีวิตนี้มันต้องคงอยู่ นี้เวลาเราตายไป เวลาผู้ที่ประพาศปฏิบัติถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว การตายนี้ของหลอกกัน เพราะจิตมันไม่เคยตาย มันตายจากสถานะหนึ่ง มันมีธาตุรู้ มันจะเกิดอีกสถานะหนึ่ง สถานะหนึ่ง สถานะหนึ่งในวัฏวนนี้แหละ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดในนรกอเวจี มันจะเกิดของมัน ฉะนั้น มันตายจริงหรือเปล่า?

มันตายไม่จริงใจ เราเห็นไหม เวลาคนตายเราไปส่งกันที่เชิงตะกอน แต่จิตมันเคยตายไหม? จิตมันไม่เคยตาย ฉะนั้น ผู้ที่ประพาศปฏิบัติถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วนี้ เห็นว่าจิตมันไม่เคยตาย แล้วจิตมันคงที่ นิพพานมีอยู่ นิพพานเที่ยง เขาว่ากันอย่างนั้น ถ้า นิพพานเที่ยง เห็นไหม จิตถึงไม่เคยตาย

ฉะนั้น การเกิดการตายนั้นหลอกกัน แต่! แต่เวลาเรานึกถึงมรณานุสติทำเพื่อเหตุใด? เพราะจิตใจมันห่อหุ้มใจ จิตใจมันห่อหุ้มถึงสถานะนี้ จิตใจมันห่อหุ้มถึงสมบัติพัสถานของเรา ถ้ามันตายไป เห็นไหม มันต้องพลัดพราก พอมันพลัดพรากมันจะสลัดหลุด ความสลัดหลุดนั้นธรรมสังเวช! ธรรมสังเวชมันจะเกิดสติปัญญา ไม่เป็นเหยื่อของโลก

ฉะนั้น เวลาเรานึกถึงมรณานุสติ นึกถึงพุทธโฆ นึกถึงสิ่งต่างๆ ให้จิตใจนี้เกาะเกี่ยวมีที่พึ่ง ไม่ใช่เร่ร้อน สัตว์เร่ร้อน สัตว์ไม่มีเจ้าของ สติเป็นเจ้าของนะมันจะรักษาใจเรา ถ้ามีสติปัญญาเราระลึกถึงสิ่งต่างๆ หัวใจเราสมบูรณ์ขึ้นมา มันจะระลึกถึงเรา ระลึกถึงจิตใจของเราเห็นไหม

ถ้าโลกเขาป่วยนั้นเรื่องหนึ่ง ถ้าใจของเราป่วย เราต้องดูแลรักษาใจของเราเพื่อให้ใจหายป่วย แล้วพอใจหายป่วยแล้วนะ สิ่งที่เป็นมรณานุสติๆ นี้จิตใจมันหลุด จิตใจมันเกิดธรรมสังเวชจนมีกำลังของมัน แล้วมันแก้ไขตัวมันเองนะ

เวลาสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้ว ความตายนี้หลอกกัน หลอกกันเพราะว่ามันหมดสถานะหนึ่งมันก็เกิดอีกสถานะหนึ่ง มันสิ้นสุดไม่ได้ คนทำลายความรู้สึกไม่ได้ จิตใจที่เป็นธาตุรู้ใครฆ่ามันไม่ได้ ชีวะนี้ไม่มีใครฆ่ามัน แต่มนุษย์คนฆ่าได้ ทุกอย่างคนฆ่าได้ แต่ความรู้สึกไม่มีฆ่าได้ เว้นไว้แต่มันมีมาร มันมีอวิชชาอนเนื่อง

มันมีกวาสวะ มีภพ มีการนอนเนื่อง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปชำระล้างตรงนี้ ไปแก้ไขตรงนี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมโอสถนี้ถึงมีค่ามาก มีค่า เห็นไหม เราไปตลาดซื้อยา ซื้อสิ่งรักษาโรคกัน แต่เวลาต้องการ ธรรมโอสถต้องนั่งสมาธิ ต้องใช้ปัญญา ไม่มีซื้อขายในท้องตลาด ที่ไหนก็ไม่มีการซื้อ ที่ไหนก็ไม่มีการขาย เราจะต้องชวนขายการกระทำของเรา มา เพื่อเป็นสังฆกรรม เพื่อกลับมาในหัวใจเรา เราถึงจะรักษาความป่วยไข้ของใจ เอวัง